

Ropa a její význam: EU a ČR vs. Rusko

Tereza Hrtúsová, Radek Novák

Ekonomické a strategické analýzy
analýza ze dne 5. 5. 2022

ČESKÁ
spořitelna

@Research_sporka

Obsah

1	Produkce a spotřeba ropy ve světě	3
2	Spotřeba ropy v EU	4
3	Dovoz ropy do EU	5
4	Ropovodní síť v Evropě	6
5	Ropa a ropné produkty v ČR	7
6	Cena ropy	10
7	Podíl příjmů z ropy v rozpočtu Ruska	11
8	Doprava vs. Green Deal	11

Shrnutí

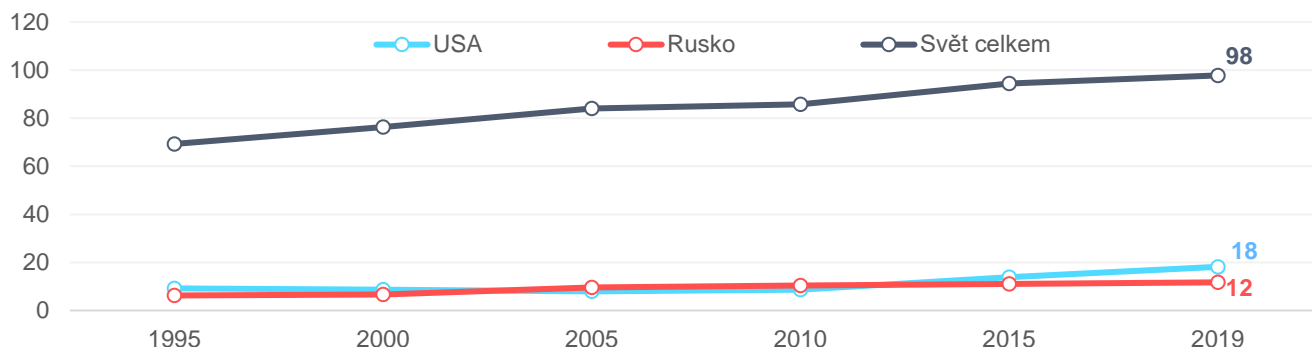
- Produkce ropy ve světě dlouhodobě roste, stoupá i v Rusku (i když mírnějším tempem)
- Rusko je třetím největším producentem ropy, na světové produkci se podílí **1/10**
- Celková spotřeba ropy v EU v roce 2019 činila zhruba 19,5 mil. TJ, téměř **60 %** této spotřeby připadá na **diesel**
- Z hlediska sektorů se na spotřebě ropy v EU nejvíce podílí **doprava (64 %)**
- Dominantním dovozcem ropy do EU je **Rusko**, které zaujímá zhruba **25% podíl**
- Ze zemí EU jsou na dovozu ropy z Ruska **nejvíce závislé Slovensko (100 %)**, Finsko (84 %) a Litva (73 %). Průměr EU je 26 %
- V ČR se **3/4** ropy a ropných produktů spotřebují v **dopravě**, 1/4 připadá na průmysl
- Význam motorové nafty dlouhodobě roste, drží **53%** podíl na spotřebě ropných produktů v ČR, spotřeba motorového benzínu mírně klesá
- Do ČR bylo v roce 2021 dovezeno přesně **50 % ropy z Ruska**, následoval Kazachstán (18 %) a Ázerbájdžán
- V případě ropy a ropných produktů je závislost ČR na dovozu z Ruska nižší (**29 %**)
- Ohlášení návrhu zákazu dovozu ropy z Ruska znamenalo zvýšení ceny ropy Brent o 5 % na 111 USD/bbl. Z hodnot futures kontraktů je patrné, že trh očekává **vyšší ceny ropy** minimálně **po zbytek roku**
- **Podíl příjmů z ropy a plynu v ruském federálním rozpočtu** činil v roce 2021 celkem **36 %**. Z toho připadá **78 % na ropu a 18 % na plyn** (daně z těžby a cla z vývozu těchto komodit)
- Cílem evropského Green Dealu je snížit emise z odvětví dopravy do roku 2050 o **90 %**

1 Produkce a spotřeba ropy ve světě

Produkce

Produkce ropy ve světě z dlouhodobého hlediska roste, od začátku tisíciletí se zvýšila o 29 %. Stoupá také produkce ropy v Rusku, i když v posledním desetiletí už mírnějším tempem.

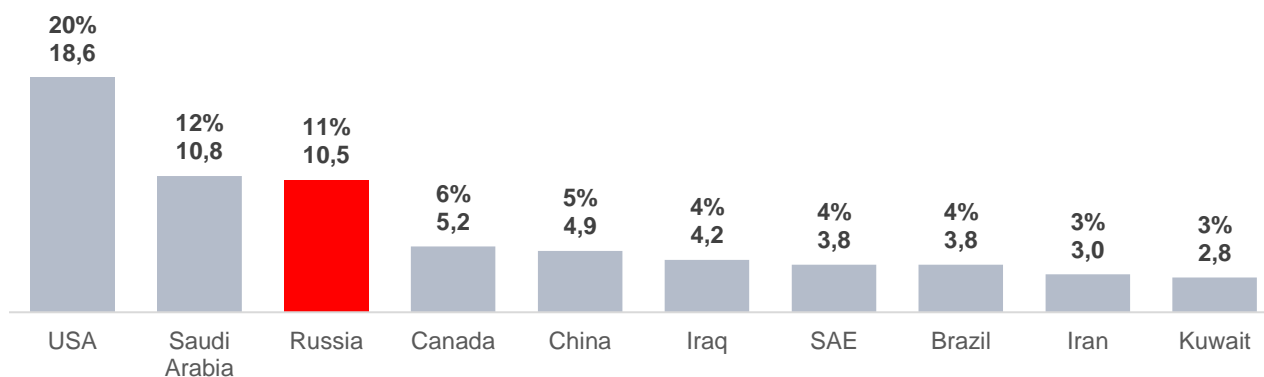
Vývoj produkce ropy ve světě, USA a Rusku (mil. barelů/den)

Zdroj: BP

Největším světovým producentem ropy byly v roce 2020 Spojené státy s pětinným podílem na globální produkci ropy. Následovala Saudská Arábie (12% podíl na globální těžbě) a na třetím místě Rusko. To v roce 2020 těžilo denně 10,5 mil. barelů a na světové produkci se tak podílelo jednou desetinou.

10 největších světových producentů ropy, 2020 (mil. barelů/den, % podíl na světové produkci)

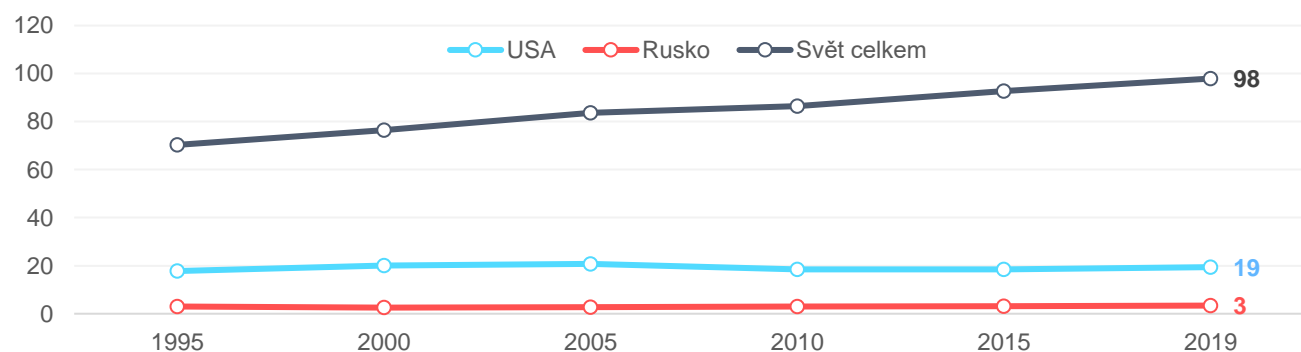

Zdroj: EIA

Spotřeba

Obdobně jako těžba se v minulých dvou dekadách zvyšovala zákonitě i globální spotřeba ropy.

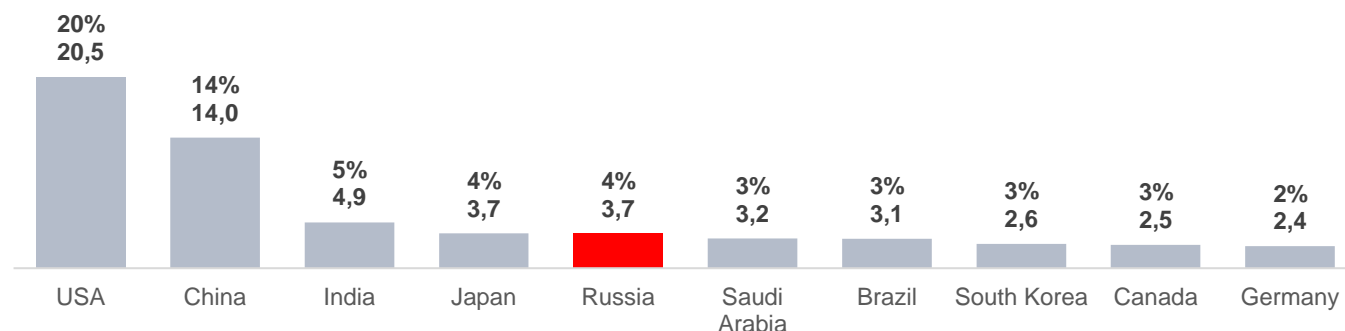
Vývoj spotřeby ropy ve světě, USA a Rusku (mil. barelů/den)

Zdroj: BP

Nejvíce ropy – pětina – se spotřebuje v USA. Na dalších dvou místech jsou díky své velikosti již Čína (14% podíl na spotřebě) a Indie (5% podíl). V Rusku se užijí 4 %. Z EU je největším spotřebitelem ropy Německo, které se na globální poptávce podílí 2 %.

10 největších spotřebitelů ropy, 2020 (mil. barelů/den, % podíl na světové spotřebě)

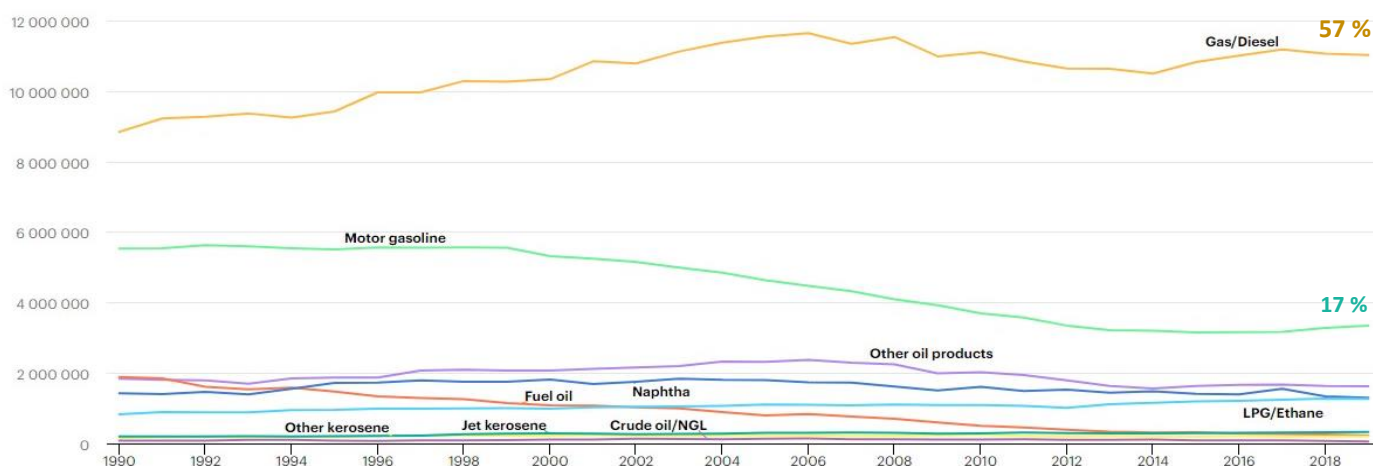

Zdroj: EIA

2 Spotřeba ropy v EU

Celková spotřeba ropy v EU v roce 2019 činila zhruba 19,5 mil. TJ. Z hlediska spotřeby jednotlivých ropných produktů připadá téměř 60 % této spotřeby na diesel (motorová nafta). Benzin na spotřebě ropy v EU zaujímá 17% podíl.

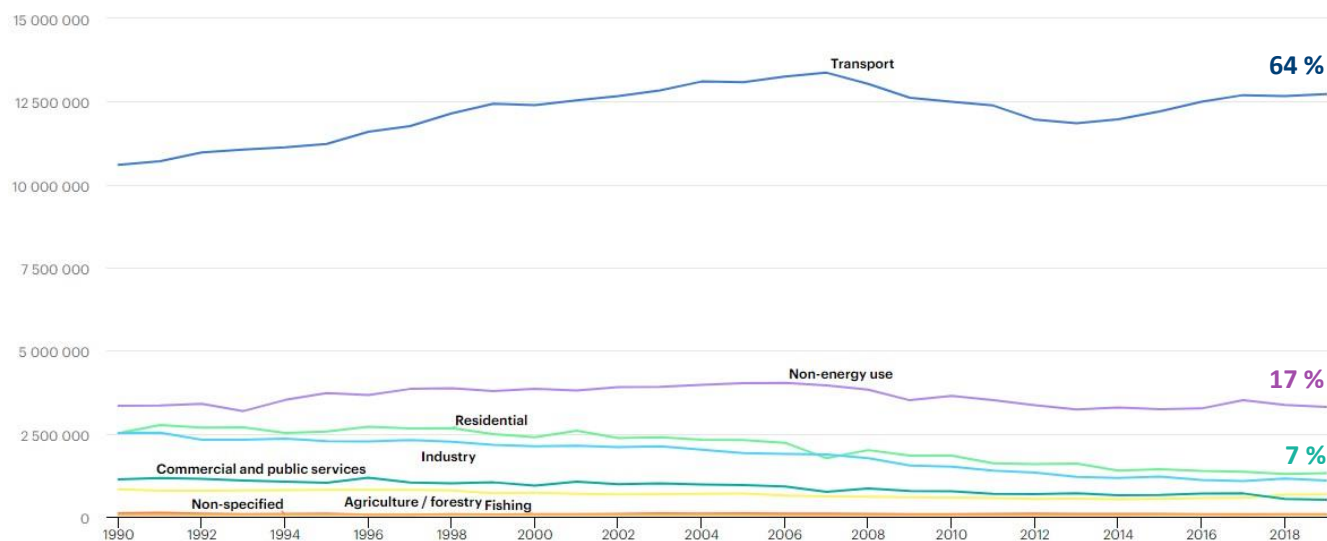
Spotřeba ropy v EU28 dle jednotlivých ropných produktů, 1990-2019 (TJ)

Zdroj: IEA

Z hlediska jednotlivých sektorů se na spotřebě ropy v EU nejvíce podílí doprava (64 %).

Spotřeba ropy v EU28 dle jednotlivých sektorů, 1990-2019 (TJ)

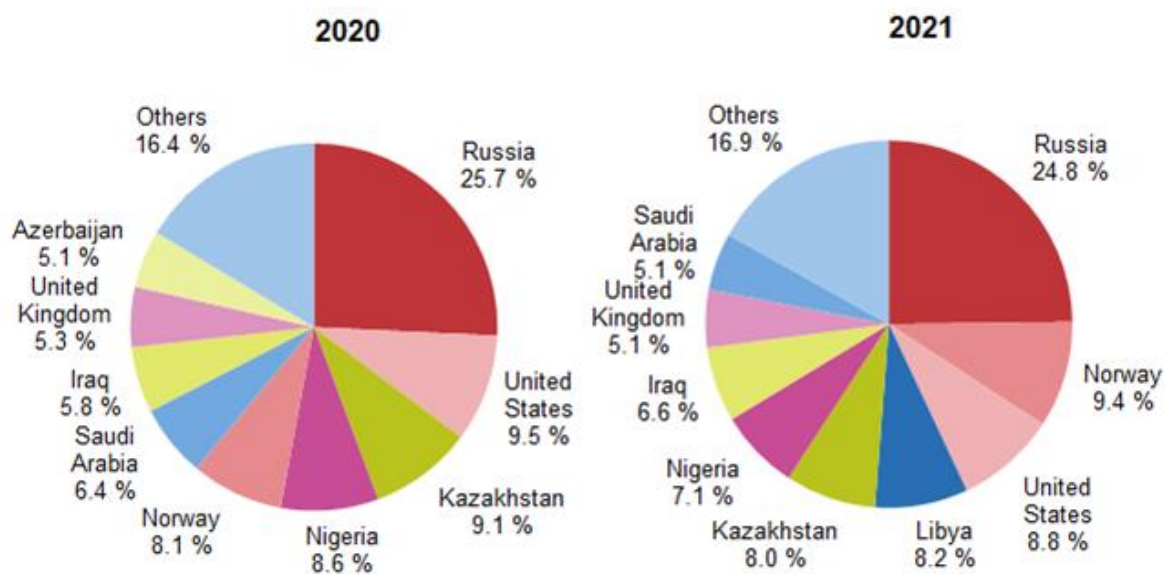

Zdroj: IEA

3 Dovoz ropy do EU

Dominantním dovozcem ropy do EU je Rusko, které zaujímá zhruba 25% podíl. V roce 2021 bylo druhým největším dovozcem ropy do EU Norsko (9,4 %). Následovaly USA 8,8 %, Libye 8,2 % a Kazachstán 8 %.

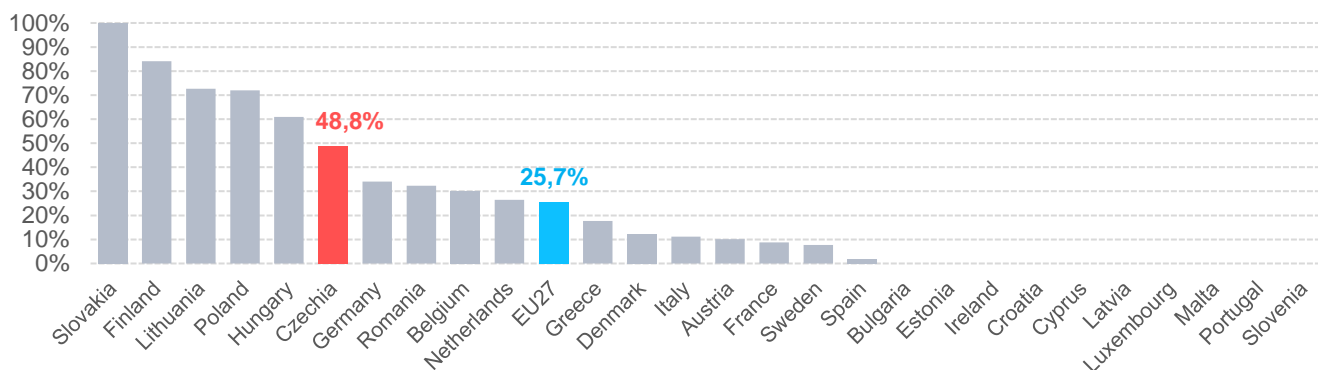
Import ropy do EU (2020 a 2021, v % hodnoty obchodu)

Zdroj: Eurostat; extraEU import

Ze zemí EU je na dovozu surové ropy z Ruska nejvíce závislé Slovensko (100 %), Finsko (84 %) a Litva (73 %). Závislost ČR na dovozu surové ropy z Ruska činí 49 %. Průměr EU je 26 %.

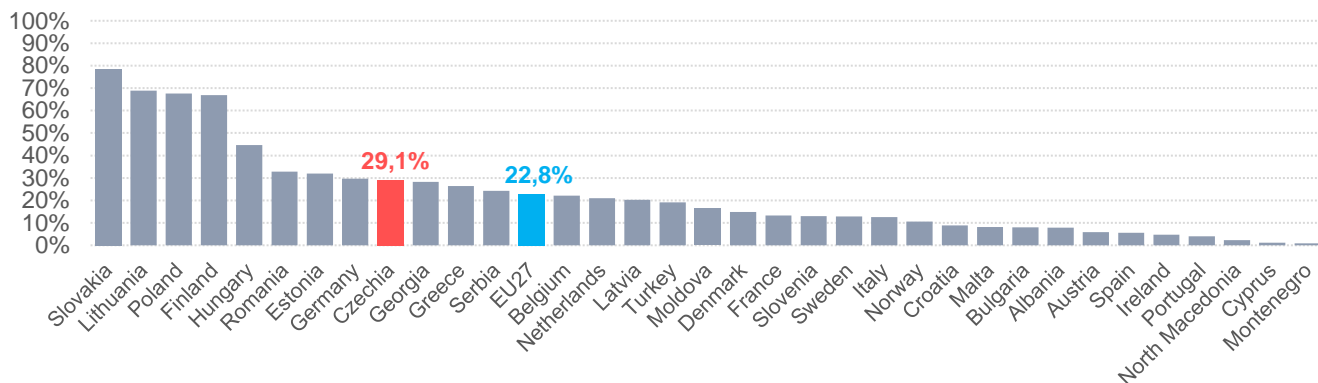
Podíl dovozu surové ropy z Ruska do zemí Evropy (% , 2020)

Zdroj: Eurostat; Partner country of the "imports" refer to the country of ultimate origin, the country in which the energy product was produced

V případě dovozů ropy a ropných produktů z Ruska činí průměrná závislost EU 23 %, závislost ČR 29 %. Nejvíce závislé je na těchto dovozech Slovensko (78 %), Litva (69 %) a Polsko (68 %).

Podíl dovozu ropy a ropných produktů z Ruska do zemí Evropy (% , 2020)

Zdroj: Eurostat; Partner country of the "imports" refer to the country of ultimate origin, the country in which the energy product was produced

4 Ropovodní síť v Evropě

Česká republika je zásobována ropou jednak Ropovodem Družba, jenž je s délkou přes 5 000 km nejdelším ropovodem na světě. Na území Československa byl přiveden již v roce 1965. Druhá cesta vede skrze Ropovod IKL. Ten začíná v bavorském Vohburgu an der Donau, kde se napojuje na ropovod TAL přepravující ropu, která je dopravována po moři do terminálu v italském Terstu. Zprovozněn byl v roce 1996.

Ropovodní síť v Evropě

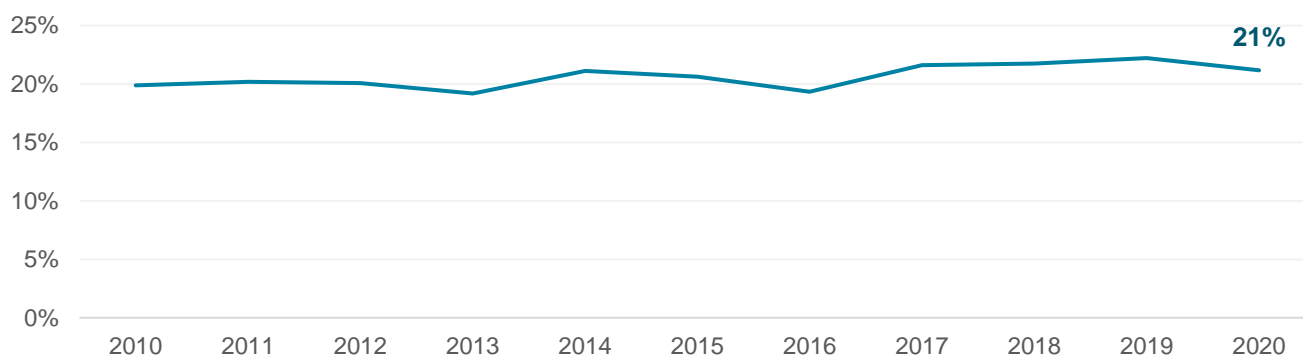

Zdroj: Mero ČR

5 Ropa a ropné produkty v ČR

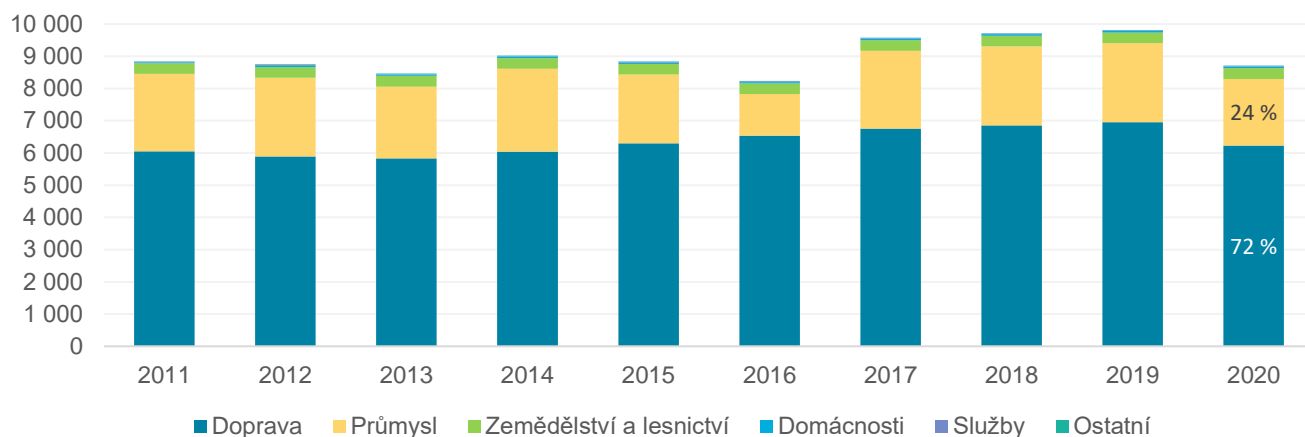
Ropa a ropné produkty se dlouhodobě na celkových primárních energetických zdrojích České republiky podílí jednou pětinou. Necelé tři čtvrtiny ropy a ropných produktů se spotřebují v dopravě, zhruba čtvrtina pak připadá na průmysl. Na zemědělství připadá 4% podíl. Podíl sektoru domácností na spotřebě ropy a ropných produktů čítá 1% (nejedná se o dopravu, ale např. o záložní vytápění, domácí nářadí apod.).

Podíl ropy a ropných produktů na celkových primárních energetických zdrojích v ČR

Zdroj: Eurostat

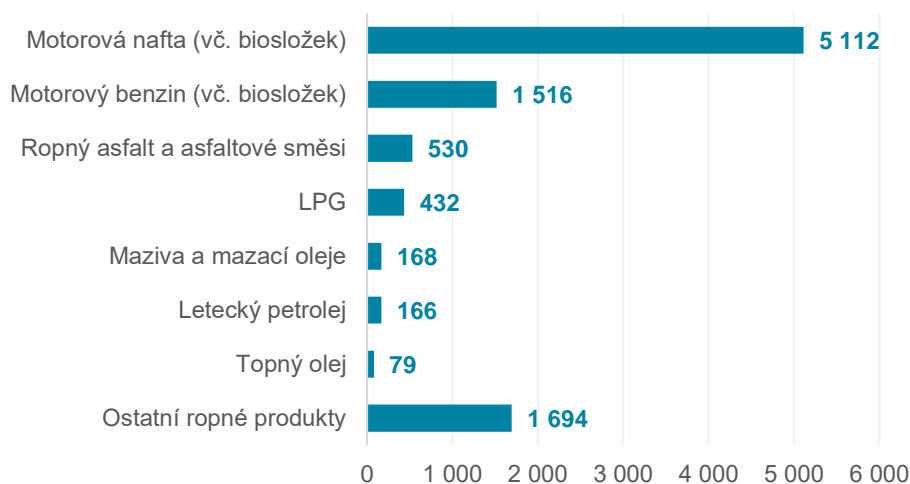
Spotřeba ropy a ropných produktů v ČR podle odvětví (v tis. tun)

Zdroj: Eurostat

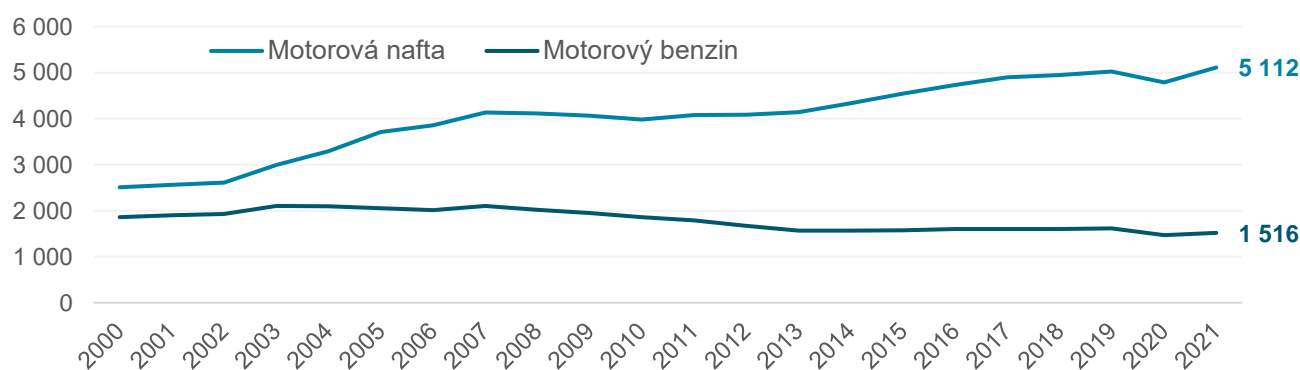
Nejvýznamnějším ropným produktem v ČR je motorová nafta, které se v roce 2021 spotřebovalo 5,1 milionu tun (včetně biosložek, jež se na spotřebě nafty podílejí 7 %). Na naftu připadá 53% podíl ze všech ropných produktů. Její význam přitom dlouhodobě roste. Naopak spotřeba motorového benzínu zhruba od roku 2004 mírně klesá. Loni se jej v ČR spotřebovalo 1,5 mil. tun (16% podíl na ropných produktech, včetně biosložek s podílem cca 6 %). Z dalších ropných produktů následují asfalt, LPG a maziva.

Spotřeba ropných produktů v ČR v roce 2021 (tis. tun)

Zdroj: ČSÚ

Vývoj spotřeby pohonných hmot v ČR (v tis. tun)

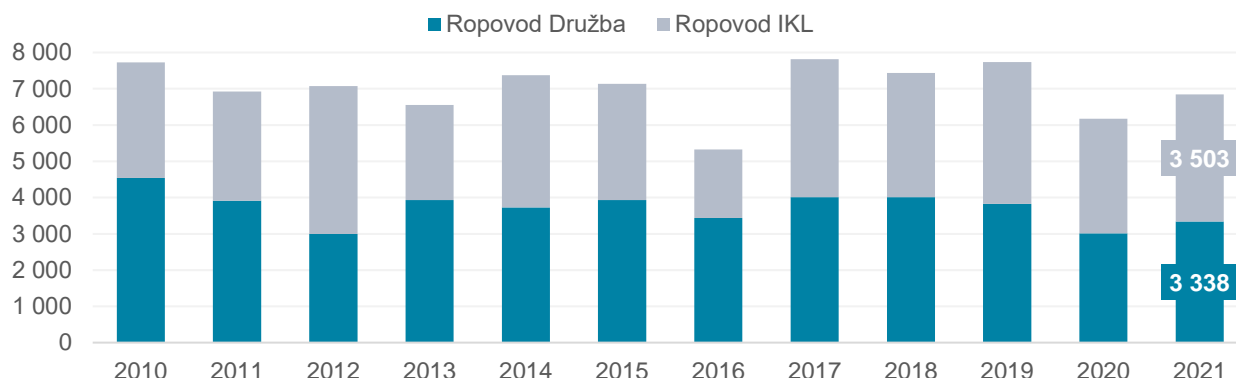

Zdroj: ČSÚ, ČAPPO

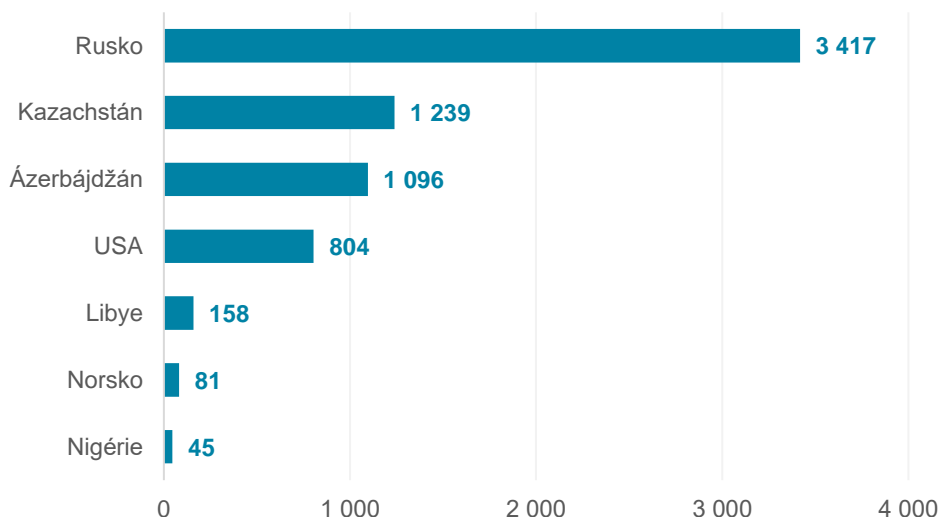
V roce 2021 bylo do ČR dovezeno celkem 6,841 mil. tun ropy. Z toho 51 % putovalo Ropovodem IKL a 49 % Ropovodem Družba. Z hlediska původu ropy připadlo loni přesně 50 % dovozu na Rusko, následoval Kazachstán (18 %), Ázerbájdžán (16 %) a s 12 % Spojené státy.

Dovozy ropy do ČR podle ropovodů (v tis. tunách)

Zdroj: MPO, ČSÚ

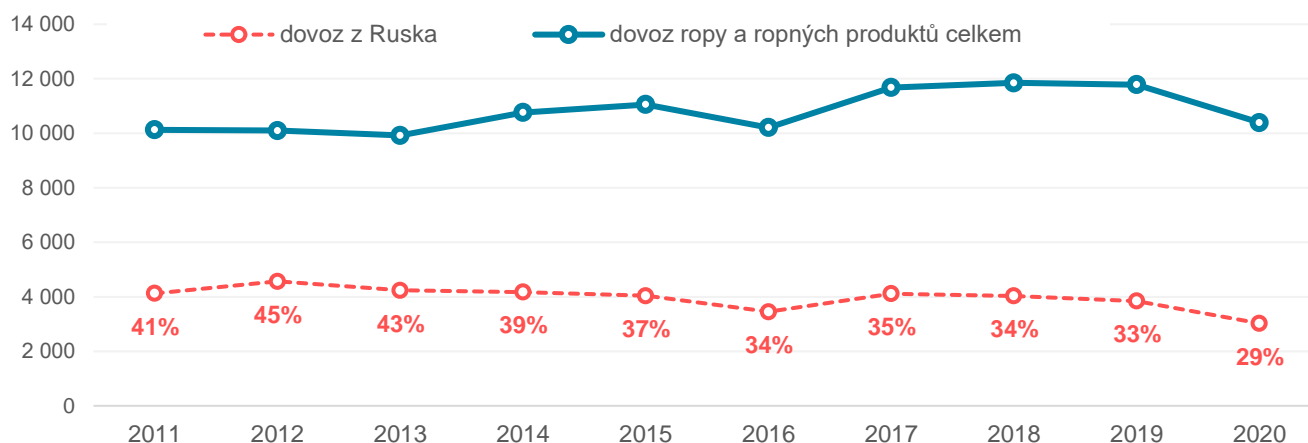
Dovoz ropy do ČR v roce 2021 podle zemí původu (v tis. tun)

Zdroj: MPO, ČSÚ

Z hlediska ropy a ropných produktů je závislost ČR na dovozu z Ruska nižší než jen v případě surové ropy. V posledních letech putovala do ČR zhruba třetina těchto surovin a výrobků z Ruska.

Dovoz ropy a ropných produktů do ČR (tis. tun)

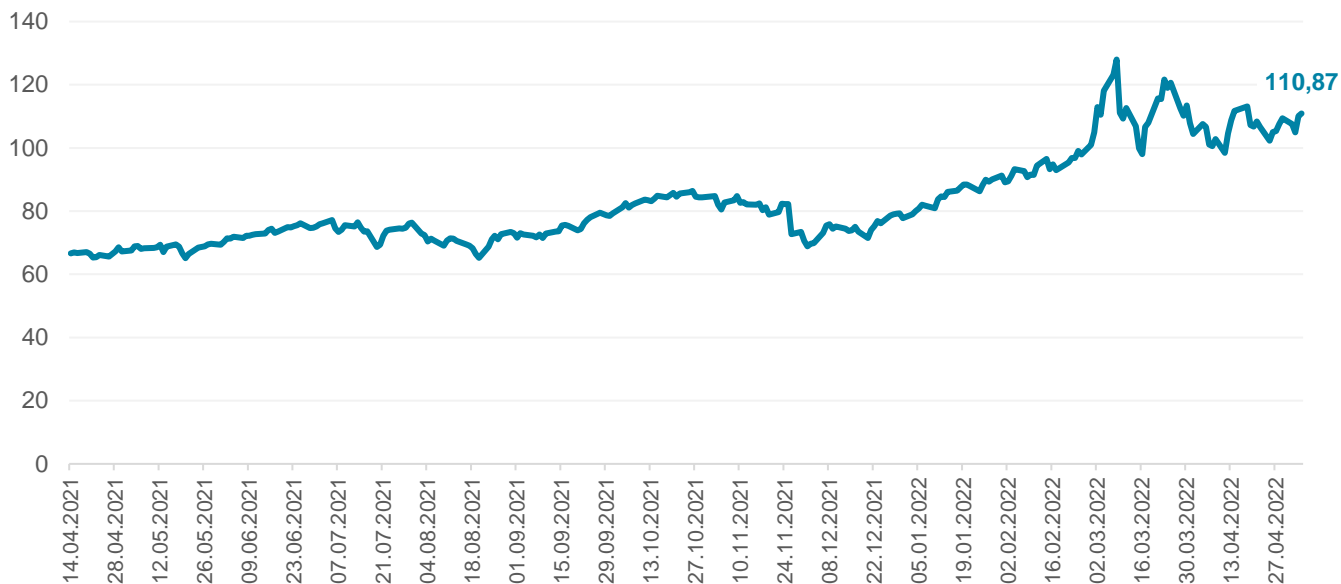

Zdroj: Eurostat; Partner country of the "imports" refer to the country of ultimate origin, the country in which the energy product was produced

6 Cena ropy

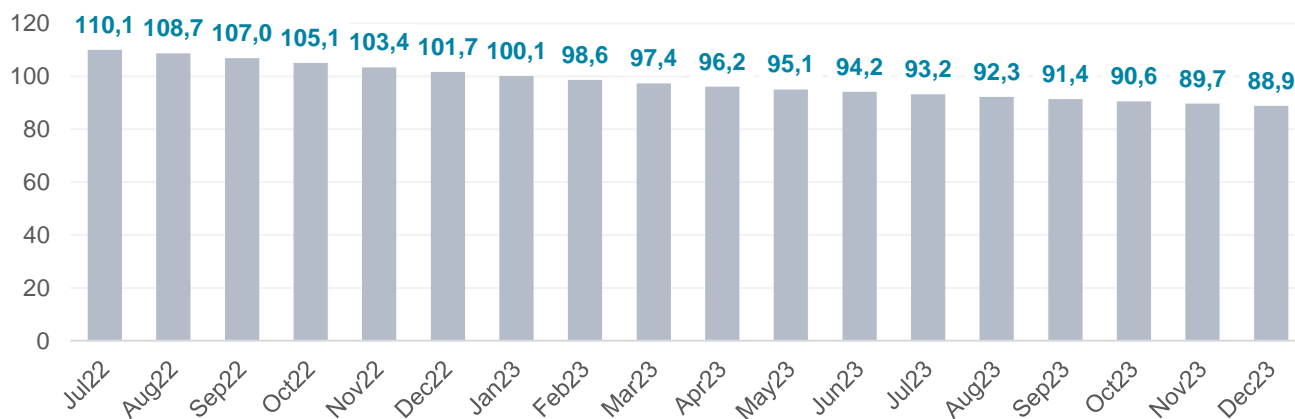
Cena ropy Brent se po ruském útoku na Ukrajinu přiblížila hranici 130 USD/bbl. V průběhu března a dubna byla cena poměrně volatilní, v prvních květnových dnech se dostala k hranici 105 USD. Ohlášení návrhu zákazu dovozu ropy z Ruska ze strany Evropské komise znamenalo zvýšení ceny o 5 %. Z aktuálních hodnot futures kontraktů na ropu Brent je patrné, že trh očekává vyšší ceny ropy nad hladinou 100 USD/bbl. minimálně po zbytek letošního roku. Záleží bude jednak na vývoji války na Ukrajině, politickým krocích Evropské unie a pravděpodobně nejvíce na vývoji světové ekonomiky, a tudíž i poptávky po ropě.

Vývoj ceny ropy Brent (v USD/bbl)

Zdroj: Bloomberg

Futures na ropu Brent podle měsíce dodání (USD/bbl) ze dne 4.5.2022

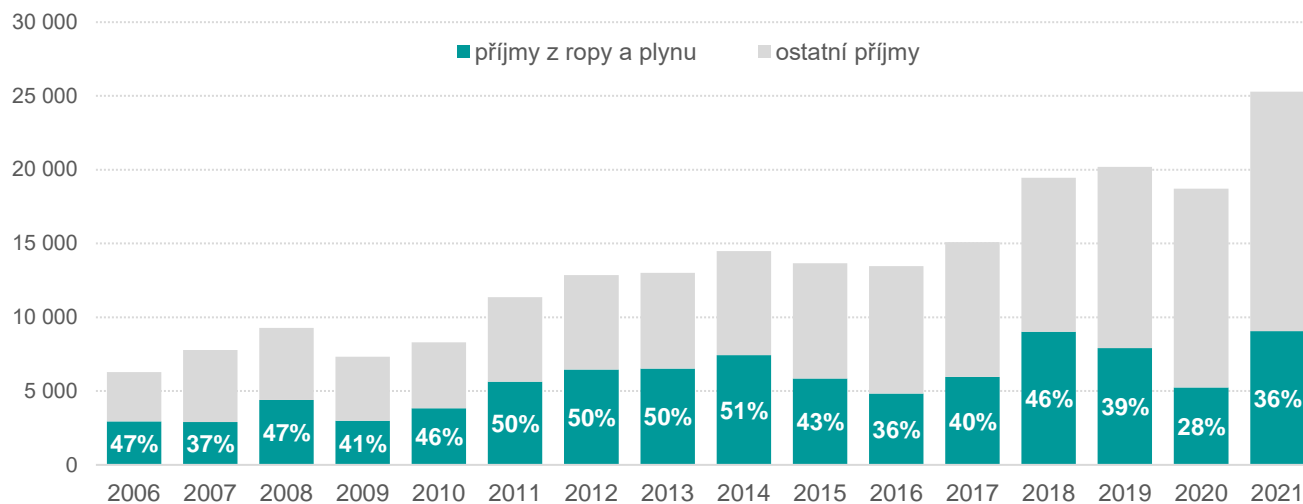

Zdroj: Bloomberg

7 Podíl příjmů z ropy v rozpočtu Ruska

Celkové příjmy federálního rozpočtu Ruska činily v roce 2021 25,3 bilionů rublů. Podíl příjmů z ropy a plynu činil v roce 2021 celkem 36 %.

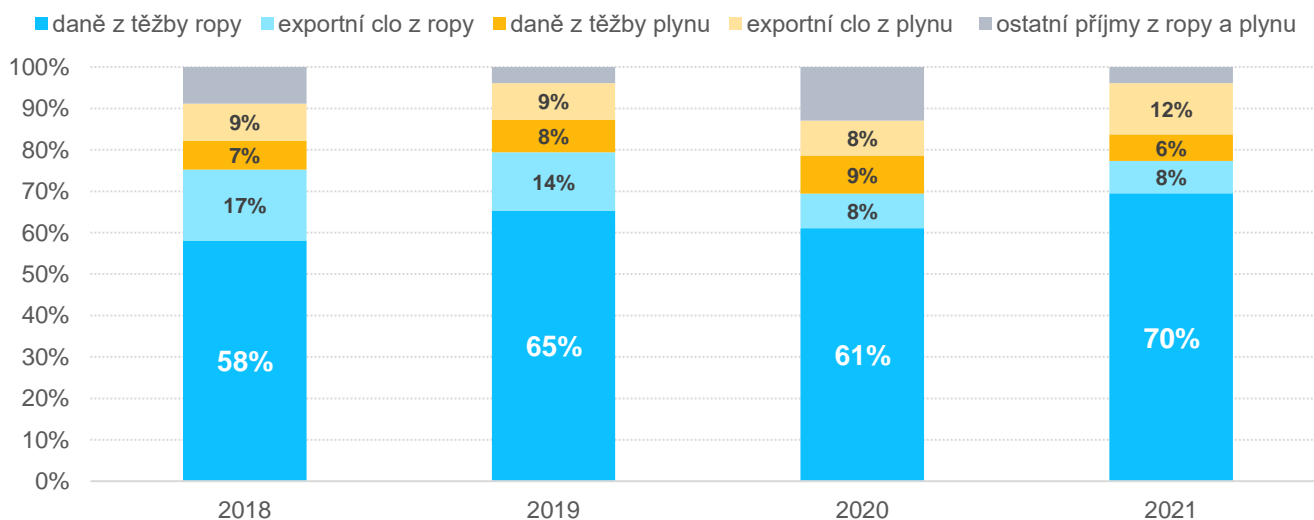
Podíl příjmů z ropy a plynu na celkových příjmech rozpočtu Ruska (mld. rublů)

Zdroj: MinFin

Stěžejní částí příjmů z ropy a plynu je právě ropa. Daně z její těžby se na příjmech z ropy a plynu podílejí ze 70 %, dalších 8 % tvoří clo z jejího exportu. Daně z těžby plynu zaujímají na těchto příjmech pouze 6% podíl, clo z exportu plynu se podílí 12 %.

Příjmy z ropy a plynu (% z celkových příjmů z ropy a plynu)

Zdroj: MinFin

8 Doprava vs. Green Deal

Jedním z hlavních cílů Zelené dohody pro Evropu je snížit emise z odvětví dopravy do roku 2050 o 90 %. Na dopravu totiž připadá čtvrtina skleníkových plynů produkovaných v EU, a navíc tento podíl stále roste. Cestou k tomu bude používání alternativních paliv a snižování spotřeby paliv, změna vozového parku (a to nejen u silniční dopravy, ale i u železniční), ale také přesun dopravy zboží a lidí pomocí „čistších“ dopravních prostředků (více využívání železnice, vody apod.).

Evropská komise například v rámci balíčku Fit for 55 navrhuje konec prodeje nových aut na spalovací motory v EU od roku 2035.

V rámci politiky jednotného evropského nebe by pak mělo dojít k výraznému snížení emisí z letecké dopravy s nulovými náklady pro spotřebitele a podniky. Postupně se také budou rušit některé formy subvencování, které neodráží skutečnou cenu dopravy a její dopad na životní prostředí (dotace na fosilní paliva, omezení bezplatných povolenek pro letecké společnosti při obchodování s emisemi, či potřeba zefektivnit zpoplatnění silnic). Vedle využívání alternativních paliv by čistší dopravu měly zajistit i nové technologie a digitalizace.

Radek Novák, Tereza Hrtúsová

+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Ekonomické a strategické analýzy

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b, 140 00 Praha 4

e-mail: eu_office@csas.cz

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době vydání. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.